

В. О. КОРНІЄНКО

ФУТУРОЛОГІЯ І ПОЛІТИКА: ДО ПРОБЛЕМИ ОСЯГНЕННЯ МАЙБУТНЬОГО

Серед багатьох проблем сучасності однією із центральних і завжди актуальних є проблематика майбутнього, яка відзначається складністю і багатогранністю. Розуміння майбутнього в характеристиці футурологів, що цілком зрозуміло, має «мозаїчний» характер. У цілому йдеться про створення в уяві футурологів окремих його проявів. Відповідно сьогодні, крім теорій, які виникають у рамках так званих ортодоксальних напрямів, з'являються альтернативні ідеї суспільного розвитку. В них наголос усе більше переноситься з відносин між людьми і багатством, на відносини між людьми у найширшому розумінні. Це концепції якості життя, етики розвитку, екологічного розвитку, соціального розвитку. Вони включають не лише економічні, а й соціальні, психологічні, політичні та інші аспекти.

Своєрідною відповіддю на ці актуальні проблеми є книга відомого українського політолога В. П. Горбатенка*. У цій книзі автор прослідковує концептуальні погляди науковців щодо розуміння майбутнього, осмислює проблеми цивілізаційного переходу від Модерну до Постмодерну, розглядає основні футурологічні ідеї й концепції кінця ХХ – початку ХХІ століть і здійснює їх систематизацію. Вчений глибоко осмислює ідейно-теоретичний потенціал діяльності Римського клубу, роль аналітичних і експертних знань у суспільно-політичному житті,

© *КОРНІЄНКО Валерій Олександрович* — доктор політичних наук, професор

* Горбатенко В. Футурологія і політика: монографія. Київ: Академ-видав, 2019. 288 с. (Серія «Монограф»)

особливості становлення і перспективи галузевих прогностичних і футурологічних досліджень. У роботі також автор виявляє і аналізує визначальні тенденції глобалізації, реальні політичні ризики, близькі й віддалені перспективи людської цивілізації.

Безперечною заслугою автора є об'єктивний аналіз сучасної політичної аналітики щодо проблем майбутнього. Він слушно стверджує, що основним недоліком застосування політичної аналітики в Україні є проблема відсутності зворотного зв'язку, коли аналітик не одержує від замовника чіткої інформації про те, до чого він реально прагне. У той же час представники політичної еліти часто переоцінюють власні можливості в інформаційній сфері. В результаті виникає ситуація коли в замовника з'являється ілюзія ніби він знає більше, ніж аналітик. Слід погодитися із думкою В. Горбатенка в тому, що сьогодні настав час інституціоналізувати політичну аналітику як один із важливих напрямів розвитку вітчизняної політичної науки, чітко визначити методологію і можливості її застосування, предметне й проблемне поле, розробити, з урахуванням зарубіжного досвіду, власні методики дослідження, прийнятні для застосування в наших умовах тощо.

Прогнозування в політиці є досить складною справою у процедурному, методологічному сенсі. А отже, від самого початку прогностичної діяльності необхідно насамперед чітко визначити об'єкт прогнозування, умови його існування і розвитку, взаємозв'язки із суміжними галузями явищ, які тією чи іншою мірою впливають на прогнозовану систему і процес. Саме тому автор дослідження не обмежується лише аналізом існуючих концепцій політичного прогнозування, критичним ставленням до них, а й пропонує визначальні принципи, методи і процедурні аспекти дослідження проблематики майбутнього задля визначення оптимального підходу до розуміння тих чи інших сегментів політичного життя.

Цілком логічним, на наш погляд, є включення В. Горбатенком до структури дослідження проблем футурології і політики глобалізаційних аспектів розвитку сучасного світового співтовариства. Автор слушно зауважує, що осмислення нових напрямів подолання кризових явищ у політиці, збереження культурного різноманіття, утвердження нової системи цінностей є важли-

вими ознаками виникнення в майбутньому нового соціокультурного порядку, правил глобального співжиття. Дійсно, глобалізація – це насамперед соціальний процес, наслідками якого є зміна географічних кордонів, соціально-культурних систем, трансформації суспільної свідомості громадян різних держав, які є свідками подібних змін і на практиці намагаються усвідомити та адаптуватися до цих процесів.

У цьому аспекті автор цілком слушно аналізує у своєму дослідженні реальні та потенційні політичні ризики і можливості управління ними в контексті глобалізаційних змін, розглядаючи при цьому різні типи політичних ризиків, за різними критеріями. Слід погодитися з висновком ученого, що із сфери футурології проблема майбутнього переходить у сферу соціального проектування і стратегічного планування, стає питанням духовного, морального і культурного вибору людини і людської співдружності.